

Dôvody migrácie slovenských obyvateľov do rakúskeho okolia Bratislavy

Foto © Pexels / Dariusz Grosa

BRATISLAVA ÚZEMNÝ MANAŽMENT
BRATISLAVA UMLAND MANAGEMENT

AUTORI Claudia Schaefers & projektový tím baum2020

DÁTUM november 2019

www.facebook.com/baum2020

ÚVOD – ZAMERANIE NA PRIHRANIČNÉ RAKÚSKE OBCE

Nasledujúci dokument predstavuje skrátenú prepracovanú verziu bakalárskej práce Claudie Schaefers, študentky územného plánovania na Technickej univerzite Viedeň, s názvom „Dôvody migrácie slovenských obyvateľov do rakúskeho okolia Bratislavy“ (v origináli: *Wanderungsmotive slowakischer Einwohner*innen im österreichischen Umland von Bratislava*). Bakalárska práca, ktorá ako celok zatiaľ nebola publikovaná, vznikla v spolupráci s projektom baum2020 (Bratislava Územný Manažment). baum2020 je platforma mesta Bratislava s rakúskymi obcami v jej zázemí na riešenie otázok územného rozvoja a na iniciovanie spoločných projektov. Platforma slúži ako 1. kontaktná osoba pre cezhraničné otázky v mestskom regióne. Spolupráca projektu baum 2020 v rámci bakalárskej práce sledovala niekoľko cieľov. Okrem iného, získať prostredníctvom výskumu jedinečné dáta o rakúskych obciach v zázemí Bratislavy, ktoré sa spravidla štatisticky nezisťujú, ale ktoré môžu prispieť k lepšiemu porozumeniu tohto regiónu, a tým aj k riešeniu jeho špecifických problémov.

Hlavnú časť tohto dokumentu tvoria vybrané výsledky praktickej časti bakalárskej práce, ktoré boli spracované na základe údajov poskytnutých predmetnými obcami, údajmi zo Štatistického úradu Rakúska a údajov získaných z dotazníka, ktorého sa zúčastnilo celkovo 449 slovenských obyvateľov prihraničných rakúskych obcí v období 10. máj – 26. máj 2018. Pološtruktúrovaný dotazník bol publikovaný v nemeckom a slovenskom jazyku na sociálnej sieti Facebook. Upozorňujeme, že výsledky prieskumu uvedené v tomto dokumente nepredstavujú reprezentatívne údaje – skôr by sa výsledky mohli považovať za oporný bod pre ďalší výskum.

Územie

Výskum sa týkal 15 rakúskych obcí a miest zapojených do projektu baum2020. Hlavné zameranie bolo predovšetkým na štyri z nich - Berg, Hainburg an der Donau, Kittsee a Wolfsthal, ktoré ležia bezprostredne na hranici s Bratislavou. V týchto obciach sa zároveň najviac prejavujú dôsledky procesu suburbanizácie Bratislavy, keďže vykazujú aj najvyšší prírastok obyvateľstva z dôvodu migrácie slovenských obyvateľov.

Obr.1 Región BAUM

Zdroj: baum2020

Obyvateľstvo

Počet obyvateľov

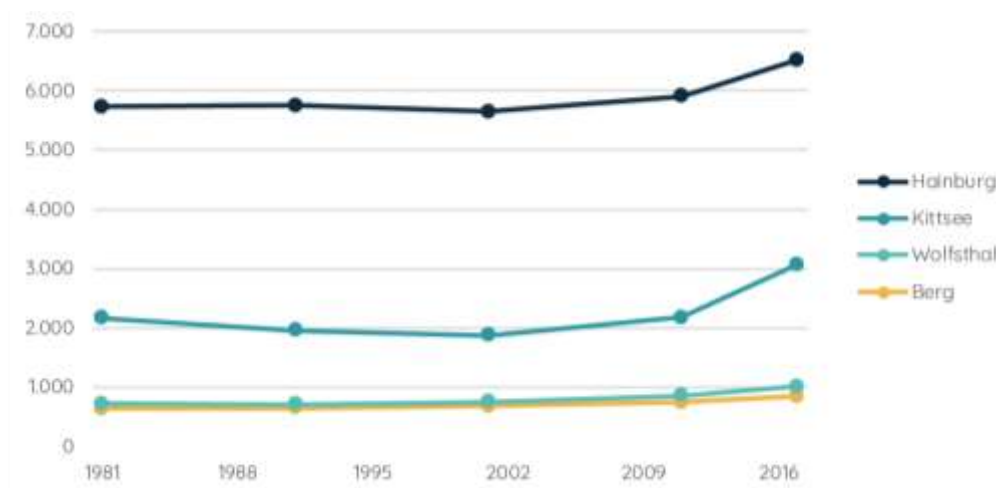
Vývoj absolútneho počtu obyvateľov v Hainburgu an der Donau, Kittsee, Wolfsthal a Bergu od roku 1981 až po súčasnosť je charakterizovaný jeho výrazným nárastom (Graf 1). Spočiatku počet obyvateľov v týchto troch vidieckych obciach a v meste Hainburg pomaly klesal, resp. stagnoval, a to ešte aj pár rokov po páde Železnej opony v roku 1989. Mierny nárast pozorujeme najprv po roku 2004, kedy Slovensko spolu s ďalšími deviatimi krajinami vstúpilo do Európskej únie. Vstupom do EÚ sa rakúsky pracovný trh stal pre slovenských občanov dostupnejším, čo tiež prispelo k zvýšeniu atraktivity rakúskych obcí v zázemí Bratislavy ako miesta na bývanie.

V roku 2007 sa Slovensko stalo súčasťou Schengenského priestoru a zrušili sa hraničné kontroly. To predstavovalo pre občanov slovenskej národnosti ďalšie uľahčenie presťahovania sa do Rakúska. Násť si nové bývanie blízko slovenských hraníc znamenalo, že títo obyvatelia mohli stále jednoducho zostať v kontakte so Slovenskom, napríklad si mohli ponechať zamestnanie v Bratislave a dochádzať do práce z Rakúska na Slovensko na dennej báze. Zároveň mohli využívať aj pozitívne aspekty života v Rakúsku, ktoré ich motivovali presťahovať sa (pozri PULL faktory na str. 6).

V posledných rokoch sledovaného obdobia počet obyvateľov výraznejšie stúpa v Hainburgu an der Donau a Kittsee. Najmä v prípade Kittsee by sme mohli hovoriť o procese suburbanizácie Bratislavy, kedy čoraz viac obyvateľov, bývajúcich v meste, sa z rozličných dôvodov sťahuje do vidieckych obcí v jeho zázemí. Ako je zrejmé, Bratislava už dávno presiahla svoje administratívne hranice a emigrácia jej obyvateľov ovplyvňuje nielen obce v jej zázemí na slovenskej strane, ale aj prihraničné obce susediacich štátov, Rakúska a Maďarska.

Spomedzi štyroch skúmaných obcí, ktoré boli predmetom bakalárskej práce, v Kittsee zaznamenali relatívne najvyšší prírastok obyvateľov (Tab. 1). Odhaduje sa, že až 95 % prisťahovaných obyvateľov do Kittsee po roku 1989, tzv. „Neukittseer*innen“, sú slovenskej národnosti.

Graf 1: Absolútny počet obyvateľov vo vybraných štyroch obciach v rokoch 1981 – 2016

Zdroj údajov: Statistik Austria, 2018: Ein Blick auf die Gemeinde Hainburg a. d. Donau; Wolfsthal; Berg; Kittsee. <http://www.statistik.at/blickgem/> (20.06.2018). Spracovanie: Claudia Schaefer.

Podiel slovenských obyvateľov na celkovom počte obyvateľov obcí

S približne 40-percentným podielom obyvateľov slovenskej národnosti vyniká obec Kittsee spomedzi ostatných obcí v regióne (Tab. 1). Táto obec je slovenskými prisťahovalcami obzvlášť vyhľadávaná.

Absolútne najvyšší počet Slovákov v regióne žije v Hainburgu an der Donau (Tab. 1), ich podiel na celkovom počte obyvateľov mesta však nie je až taký výrazný (20,76 % v roku 2018). Na jednej strane je to podmienené mestským charakterom Hainburgu, a teda aj vyšším celkovým počtom obyvateľov. Okrem toho, v Hainburgu an der Donau žije 65 rôznych národností, čo z neho robí najviac multikultúrnu obec regiónu.

Berg vykazuje približne štvrtinový podiel obyvateľov pochádzajúcich zo Slovenska (25,55 %, Tab. 1) a Wolfsthal takmer tretinový (29,65 %, Tab. 1). Obe obce však v súčasnosti majú zavedenú reštriktívnu stavebnú politiku, takže pokračovanie výrazného rastu počtu obyvateľov, vrátane tých slovenskej národnosti, sa v najbližších rokoch nepredpokladá.

Tab. 1: Absolútny počet obyvateľov vo vybraných obciach

Obec	2005			2018			Percentuálna zmena v počte slovenských obyv. ** 2005 - 2018
	Celkový počet obyv.	Počet slovenských obyv. **	Podiel slovenských obyv. **	Celkový počet obyvateľov	Počet slovenských obyv. **	Podiel slovenských obyv. **	
Hainburg	5625	255	4,53 %	6570	1364	20,76 %	+16,23 %
Wolfsthal	730	30	4,11 %	1032	306	29,65 %	+25,54 %
Berg	670	24	3,58 %	861	220	25,55 %	+21,97 %
Kittsee	1852	81	4,37 %	3162	1224	38,71 %	+34,34 %

** Miesto narodenia na Slovensku – skutočný počet slovenských občanov je teda o niečo vyšší.

Zdroj: Statistik Austria/Statcube 2018. Prevzaté z Powerpoint prezentácie Claudie Schaefers, 13.12.2018.

Vo zvyšných obciach regiónu BAUM (pozri mapu na str. 2) je podiel Slovákov na celkovom počte obyvateľov oveľa nižší, pravdepodobne kvôli väčšej vzdialenosti od Bratislavy. Po nasýtení absorpčnej kapacity pre prijatie nových obyvateľov v obciach Hainburg an der Donau, Wolfsthal, Berg a Kittsee sa však dá očakávať, že prúd prisťahovalcov zo Slovenska bude výraznejšie smerovať do ich blízkych susedných obcí, ktoré ležia ďalej od Bratislavy (napr. Edelstal, Prellenkirchen a Pama).

Motívy prisťahovalectva slovenských obyvateľov do rakúskeho okolia Bratislavy

Z dotazníkového prieskumu vyplynulo, že motívy prisťahovalectva boli s ohľadom na priestorové rozdelenie jednotné a nebolo možné určiť trendy vzhľadom na rôzne priestorové charakteristiky obcí. Na základe najčastejších odpovedí v dotazníku sa však mohol vytvoriť profil „typického slovenského obyvateľa/obyvateľky“.

Tab. 2: Typický/-á slovenský/-á obyvateľ/-ka

<u>Kategória</u>	<u>Najčastejšia odpoveď</u>
Pohlavie	Ženské
Vek	Medzi 30 – 49 rokov
Súčasnú bydlisko	Kittsee
Pôvodné bydlisko	Bratislava
Dĺžka bývania v Rakúsku	Od 5 do 10 rokov
Typ bývania	Rodinný dom
Počet členov domácnosti	4-členná domácnosť
Počet detí	2 deti
Narodenie detí	(prevažne) po presťahovaní sa do Rakúska
Financovanie bývania	Hypotéka v Rakúsku
Pracovný pomer	Zamestnanec, úradníčka
Miesto pracoviska	Bratislava / v okolí Bratislavy na Slovensku
Hrubý mesačný príjem domácnosti	> 4 500 €
Úroveň nemčiny	veľmi dobrá
Život v obci	Dobré susedské vzťahy
Želania do budúcnosti	Viac možností pre deti
Definícia domova	Domov je tam, kde je moja rodina

Zdroj: Claudia Schaefers - výsledky dotazníkového prieskumu, 2018. Vlastné spracovanie.

Motívy sťahovania

Ďalším z cieľov dotazníkového prieskumu bolo zistiť, **aké *push-faktory* (dôvody na odstáňovanie sa zo Slovenska) a *pull-faktory* (dôvody na prisťahovanie sa do Rakúska) motivovali** slovenských obyvateľov k presťahovaniu sa. Vo všeobecnosti sa tieto dôvody týkali najmä ekonomickej prosperity Rakúska a lepšieho vzdelávania a príjmu. Z hľadiska push-faktorov to bola najmä túžba vlastniť domov (postaviť alebo kúpiť dom alebo byt). Pre 14 % opýtaných boli vysoké ceny pozemkov na Slovensku, najmä v Bratislave a okolí, rozhodujúce pre presťahovanie sa do Rakúska. Najčastejšie pull-faktory boli možnosť dvojazyčnej výchovy detí, pracovné miesto v Rakúsku či vyšší pocit bezpečia v tejto krajine.

Graf 2: PUSH faktory pre odstáňovanie sa zo Slovenska

16 % túžba mať vlastný domov, postaviť/kúpiť

16 % iné osobné dôvody

14 % príliš drahé ceny pozemkov

9 % dlhá dochádzka za prácou v Rakúsku

8 % nedostatok sociálnych dávok

7 % menej pracovných príležitostí s možnosťou vyššieho zárobku

7 % menej možností dobrého vzdelávania

5 % iné ekonomické dôvody

5 % iné pracovné dôvody

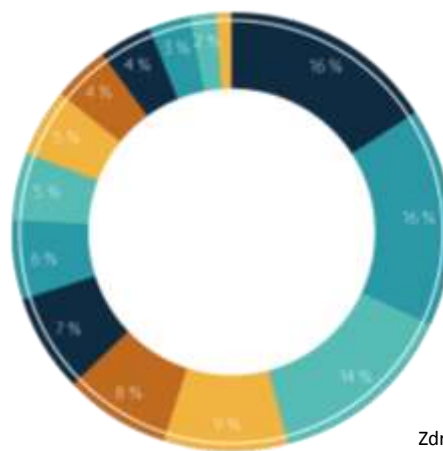
4 % nižší štandard vybavenia v predošlom bývaní

4 % komplikované byrokratické štruktúry a procesy (pri stavebných projektoch atď.)

3 % strach z kriminality

2 % nešpecifikované

1 % tehotenstvo

Zdroj: Claudia Schaefers
- výsledky
dotazníkového
prieskumu, 2018.
Vlastné spracovanie.

Graf 3: PULL faktory pre prisťahovanie sa do Rakúska

18 % bilingválne vyrastanie detí

10 % miesto pracoviska v Rakúsku

10 % vyšší pocit bezpečia v Rakúsku

9 % želanie bývať na vidieku

9 % výhodné ceny pozemkov

8 % dopravná infraštruktúra (MHD, cesty, cyklotrasy atď.)

6 % dobrý obraz o Rakúsku

6 % systém zdravotnej starostlivosti

5 % vybavenie a kvalita bytu/domu

4 % dobrá ponuka vzdelávania

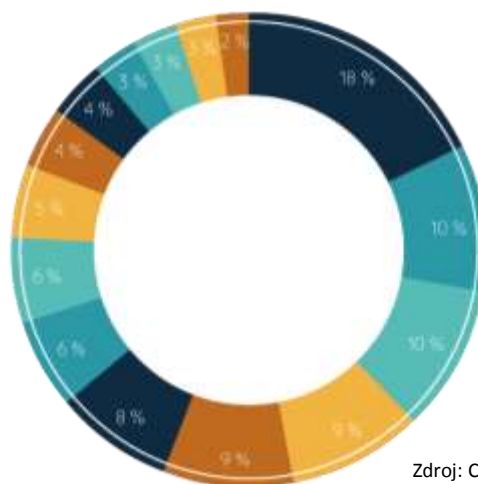
4 % priatelia/známi žijúci v Rakúsku

3 % ceny nájomného za byty sú nižšie

3 % vyššie sociálne dávky (rodinné prídavky atď.)

3 % presťahovanie sa spolu s partnerom / partnerkou

2 % lepšia technická infraštruktúra (odpadové vody, pitná voda, dodávka energie atď.)

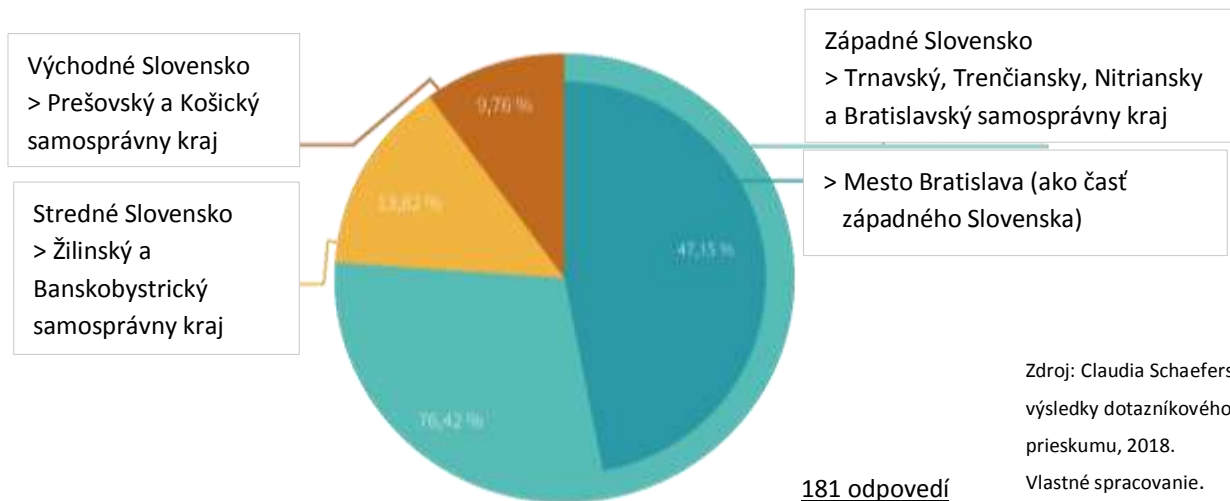

Zdroj: Claudia Schaefers
- výsledky
dotazníkového
prieskumu, 2018.
Vlastné spracovanie.

Pôvodné bydlisko Slovákov žijúcich v Rakúsku

Dotazníkový prieskum sa zameriaval aj na zistenie regiónu pôvodného bydliska Slovákov, ktorí sa presťahovali do prihraničných rakúskych obcí. Takmer polovica zo všetkých Slovákov, ktorí sa zúčastnili prieskumu, pôvodne bývala v Bratislave, pričom zo západného Slovenska pochádzalo celkovo 76 % prisťahovaných (Graf 4). V menšej miere sa sem sťahovali aj obyvatelia zo stredného (14 %) a východného (10 %) Slovenska (Graf 4).

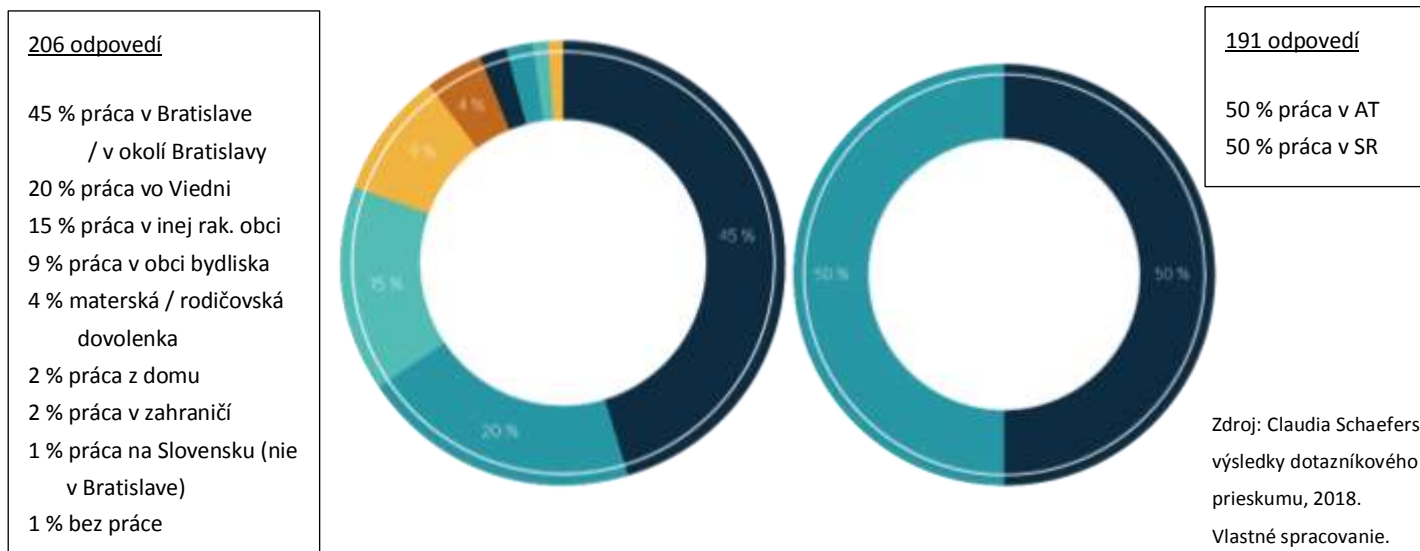
Graf 4: Pôvod opýtaných Slovákov žijúcich v rakúskych obciach regiónu BAUM

Dochádzka za prácou

45 % opýtaných Slovákov žijúcich v Rakúsku v dotazníkovom prieskume uviedlo, že miestom ich pracoviska je Bratislava alebo okolie Bratislavy. 20 % dochádza za prácou do Viedne, 15 % dochádza za prácou do inej rakúskej obce a 9 % pracuje v obci svojho bydliska. 2 % pracujú z domu, 2 % pracujú v zahraničí a 1 % pracuje na Slovensku mimo Bratislavy. 4 % opýtaných Slovákov v čase prieskumu uviedlo, že boli na materskej / rodičovskej dovolenke (Graf 5).

Graf 5: Dochádzkové správanie opýtaných obyvateľov

Bývanie

Pre opýtané domácnosti s priemerným hrubým mesačným príjmom viac ako 3 000 € sú najbežnejšou formou bývania rodinné domy. Na druhej strane, pre opýtané domácnosti s mesačným príjmom menej ako 2 000 € je najbežnejšou formou bývania byt (Graf 6; prieskum však nerozlišoval medzi bytmi vo vlastníctve a nájomnými bytmi).

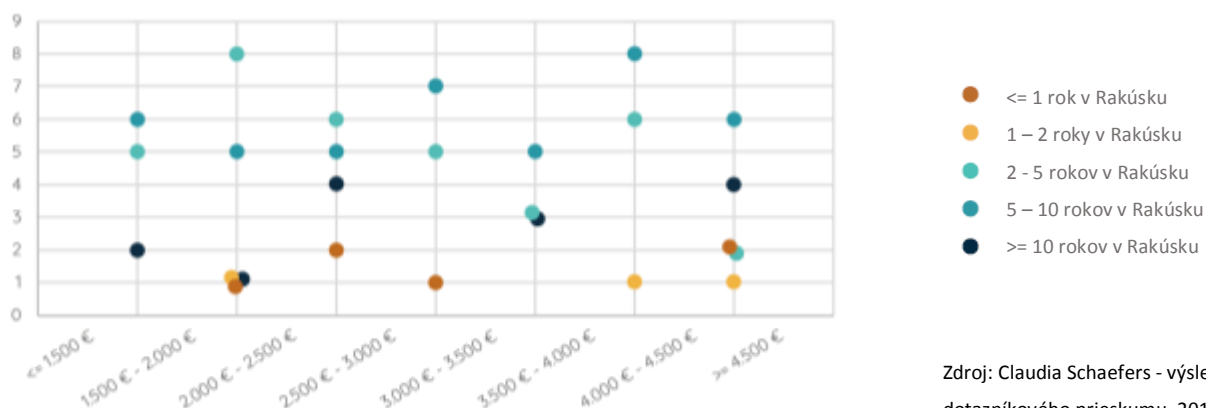
Graf 6: Forma bývania podľa priemerného hrubého mesačného príjmu (podľa respondentov zo všetkých rakúskych obcí regiónu BAUM)

Zdroj: Claudia Schaefers - výsledky dotazníkového prieskumu, 2018.
Vlastné spracovanie.

Pri otázke, či dĺžka bývania v Rakúsku ovplyvňuje priemerný hrubý mesačný príjem domácnosti sa pomocou dotazníkového prieskumu potvrdil predpoklad, že s rastúcou dĺžkou bývania sa zvyšuje aj plat obyvateľa, čo zrejme súvisí so získaním zamestnania v Rakúsku a všeobecne vyššou úrovňou miezd (Graf 7).

Graf 7: Príjem opýtaných Slovákov podľa dĺžky bývania v Rakúsku

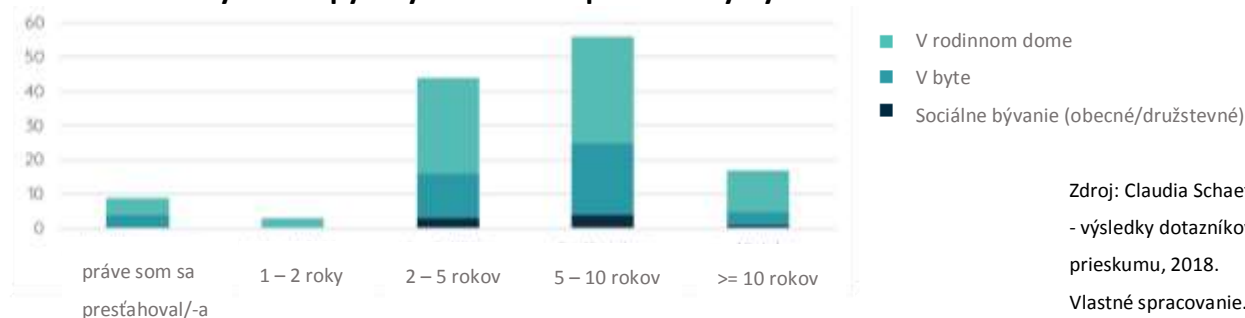

Zdroj: Claudia Schaefers - výsledky dotazníkového prieskumu, 2018.
Vlastné spracovanie.

Dotazníkový prieskum taktiež zisťoval, či existuje súvislosť medzi formou bývania a dĺžkou bývania v Rakúsku (Graf 8). Relevantný počet odpovedí bol len v kategóriách 2 – 5 rokov a 5 – 10 rokov bývania v Rakúsku. Hoci väčšina ľudí uviedla, že býva v rodinnom dome, rozdiel medzi ich počtom a počtom ľudí bývajúcich v bytoch nebol veľmi veľký.

Graf 8: Forma bývania opýtaných Slovákov podľa dĺžky bývania v Rakúsku

Zhrnutie a výhľad z pohľadu baum2020

Cieľom bakalárskej práce Claudie Schaefers bolo analyzovať špecifické motívy migrácie slovenských obyvateľov do rakúskeho okolia Bratislavy. Online prieskum ukázal, že pull-faktory, teda motívy na prisťahovanie sa do Rakúska, boli menej ekonomické a viac boli podmienené mäkkými, nekvantifikovateľnými faktormi. Významnú úlohu zohrávala napríklad dvojjazyčná výchova detí alebo subjektívny pocit bezpečia v Rakúsku. Na druhej strane, push-faktory, teda dôvody na odsťahovanie sa zo Slovenska, boli úplne ekonomicky motivované, ako napríklad vysoké ceny pozemkov v Bratislave a v slovenskom zázemí hlavného mesta.

Vo všeobecnosti sú motiváciou pre rozhodnutie o presťahovaní sa do Rakúska jeho ekonomická prosperita, lepšie životné podmienky a možnosti vzdelávania a zárobku ako aj rodinné a iné súkromné dôvody.

Údaje získané Claudiou Schaefers v rámci jej bakalárskej práce budú využité pri budúcej práci v rámci projektu Bratislava Územný Manažment. Výsledky sa zohľadňujú napríklad pri momentálne pripravovanej informačnej brožúre v rámci baum2020 - tento digitálny informačný produkt bude určený novoprisťahovaným slovenským občanom v rakúskych prihraničných obciach a jeho dokončenie sa očakáva v prvej polovici roku 2020. Výsledky výskumu poskytujú tiež zaujímavé oporné body pre ďalšie projektové aktivity.

Srdečne ďakujeme Claudii Schaefers ako aj všetkým Slovákom, ktorí sa zúčastnili dotazníkového prieskumu! Všetci pomohli o kúsok lepšie porozumieť migrácii slovenských občanov do rakúskeho okolia Bratislavy.

Tím Bratislava Územný Manažment

baum2020 – partnerské organizácie | Partnerorganisationen

HLAVNÝ PARTNER | LEAD PARTNER
 Hlavné mesto Slovenskej republiky Bratislava
 Primaciálne námestie 1 | 814 99 Bratislava
www.bratislava.sk

**PROJEKTOVÝ PARTNER
 PROJEKTPARTNER**
 Regionalmanagement Burgenland GmbH
 Marktstraße 3 | 7000 Eisenstadt
www.rmb.at

PROJEKTOVÝ PARTNER | PROJEKTPARTNER
 NÖ.Regional.GmbH
 Schlosstrasse 1 | 2801 Katzelsdorf
 Hauptstraße 31 | 2225 Zistersdorf
www.noeregional.at

**STRATEGICKÝ PARTNER
 STRATEGISCHER PARTNER**
 SUM Wien/Niederösterreich
 Schwartzstraße 50 | 2500 Baden
www.stadt-umland.at

baum2020 – Financovanie | Finanzierung

Podporené v rámci Programu spolupráce
 Interreg V-A Slovenská republika – Rakúsko.
 Gefördert im Rahmen des Kooperationsprogramms
 Interreg V-A Slowakei – Österreich.

